



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **K. P.**

skazanego za czyny z art. 59 ust. 3 w zw. z art. 59 ust. 1 ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 20 listopada 2023 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu

z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt IX Ka 759/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt VIII K 189/22,

na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Toruniu.

[K.K.]

UZASADNIENIE

K. P. został oskarżony o popełnienie czterech czynów z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z dnia 6 października 2022 r., sygn. akt VIII K 189/22, uznał K.P. za winnego tego, że:

I. w dniu 10 września 2021 r. w T. przy ul. B. udzielił P. (w tym i kolejnych punktach w oryginale taka pisownia imienia – uw. SN) G. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej środka odurzającego w postaci ziela konopi innych niż włókniste za kwotę nie większą niż 100 zł, przy czym ustalił, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, to jest przestępstwo z art. 59 ust. 3 w zw. z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

II. w dniu 24 września 2021 r. w T. przy ul. B. udzielił P. G. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej środka odurzającego w postaci ziela konopi innych niż włókniste za kwotę nie większą niż 100 zł, przy czym ustalił, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, to jest przestępstwo z art. 59 ust. 3 w zw. z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

III. w dniu 8 października 2021 r. w T. przy ul. B. udzielił P. G. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej środka odurzającego w postaci ziela konopi innych niż włókniste za kwotę nie większą niż 100 zł, przy czym ustalił, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, to jest przestępstwo z art. 59 ust. 3 w zw. z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;

IV. w dniu 30 października 2021 r. w T. przy ul. B. udzielił P. G. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej środka odurzającego w postaci ziela konopi innych niż włókniste za kwotę nie większą niż 100 zł, przy czym ustalił, że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi, to jest przestępstwo z art. 59 ust. 3 w zw. z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Sąd przyjął, że powyższe czyny zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw i na podstawie art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył K. P. karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 33 § 3 k.k. karę 30 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł. Nadto Sąd orzekł wobec oskarżonego:

- podstawie art. 45 § 1 k.k. przepadek równowartości korzyści majątkowych osiągniętych przez oskarżonego z popełnienia przestępstw w kwocie 400 zł,
- na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii nawiązkę w kwocie 1000 zł na rzecz Stowarzyszenia z siedzibą w W., na cele zapobiegania i zwalczania narkomanii.

Wyrok zawierał też rozstrzygnięcia o zaliczeniu oskarżonemu na poczet wymierzonej kary pozbawienia wolności okresu zatrzymania oraz w przedmiocie kosztów sądowych.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego, który zarzucił naruszenie przepisów postępowania (art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k.) oraz błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt IX Ka 759/22, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy. Nadto sprostował oczywistą omyłkę pisarską zaistniałą przytoczonym w tym wyroku nazwisku panieńskim matki oskarżonego.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wywiódł obrońca aktualnie skazanego K. P.. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 k.p.k. oraz art. 4 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k., każdorazowo opisując sygnalizowane uchybienia. Wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji w celu ponownego jej rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Rejonowej Toruń Centrum-Zachód w Toruniu wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy miał w polu widzenia, że art. 536 k.p.k. nakłada na niego m.in. obowiązek badania w toku postępowania kasacyjnego, choćby skarżący tego nie podniósł, czy na którymkolwiek etapie wcześniej prowadzonego postępowania w sprawie nie zaistniało uchybienie o randze bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia. Stwierdzenie takiego uchybienia nakazuje zaniechanie wyznaczenia rozprawy kasacyjnej i uchylenie na posiedzeniu zaskarżonego orzeczenia (art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Ten obowiązek zaktualizował się w sprawie skazanego K. P., bowiem dostrzeżono, że orzekający w drugiej instancji w składzie trzech sędziów Sąd Okręgowy w Toruniu był nienależycie (nieprawidłowo)

obsadzony, co skutkuje zaistnieniem uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W tej sytuacji przepis art. 436 k.p.k. zwalniał z obowiązku odniesienia się do zarzutów podniesionych w kasacji.

Art. 29 § 1 k.p.k. stanowi, że na rozprawie apelacyjnej i kasacyjnej sąd orzeka w składzie trzech sędziów, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Ustawą, która „stanowi inaczej”, jest m.in. ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1327 – dalej ustawa covidowa), konkretnie jej art. 14fa ust. 1 mówiący, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli w pierwszej instancji sąd orzekał w takim samym składzie. Inaczej niż art. 449 § 2 k.p.k., wspomniany przepis nie uzależnia składu sądu odwoławczego od formy, w jakiej zakończyło się postępowanie przygotowawcze (w sprawie K. P. postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie śledztwa – k. 49 akt sprawy).

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy, który orzekał w składzie jednego sędziego, uznał, iż czyny popełnione przez oskarżonego K. P. są przestępstwami mniejszej wagi i zakwalifikował je m.in. z art. 59 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W przepisie tym wskazano, że sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Ma to znaczenie dla oceny, jaki powinien być skład sądu odwoławczego, wypada bowiem przyjąć, że zawarty w art. 14fa ust. 1 ustawy covidowej zwrot „o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat” odnosi się do popełnionego przestępstwa, którego przypisanie nastąpiło w wyroku sądu pierwszej instancji. Inaczej mówiąc, o składzie sądu odwoławczego decyduje zagrożenie karą pozbawienia wolności za przestępstwo przypisane, a nie zarzucane w akcie oskarżenia [zob. D. Świecki w: D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2023, teza 16 do art. 449, także

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 r., I KZP 15/21, OSNK 2022, nr 6, poz. 24]. Kwestia, czy bezpośrednie, względnie pośrednie działanie zakazu *reformationis in peius* ma znaczenie dla kształtowania składu sądu orzekającego nie jest postrzegana jednolicie [opowiada się za tym D. Świecki w przywołanym wyżej opracowaniu, inaczej na gruncie art. 443 k.p.k. J. Matras w: K. Dudka (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. II, WKP 2020, teza 11 do art. 439]. Jest jednak faktem, że przy wniesieniu w przedmiotowej sprawie apelacji wyłącznie przez obrońcę, Sąd Okręgowy nie miał pola do rozważań, czy w grę wchodzi przypisanie ówczesnie oskarżonemu czynów zarzucanych mu aktem oskarżenia, zagrożonych karą pozbawienia wolności, której górna granica jest wyższa niż 5 lat, co również przemawiało za jednoosobowym składem tego Sądu, wyznaczonym przepisem art. 14fa ust. 1 ustawy covidowej. Wobec tego tylko na marginesie można nadmienić, że nawet w razie wniesienia przez prokuratora apelacji na niekorzyść oskarżonego, w której domagano by się zmiany wyroku Sądu I instancji w kierunku przypisania mu przestępstw w typie podstawowym (z art. 59 ust. 1 u.p.n.), byłoby dopuszczalne rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy w składzie jednego sędziego, o ile wyrok Sądu meriti zostałby utrzymany w mocy. Natomiast gdyby w toku rozprawy apelacyjnej Sąd odwoławczy dostrzegłby potrzebę uwzględnienia hipotetycznej apelacji prokuratora, właściwym postąpieniem tego Sądu byłoby wydanie postanowienia o przekazaniu sprawy do rozpoznania w składzie kolegialnym.

W tym stanie rzeczy należało uznać, że orzekając w okresie wskazanym w ustawie covidowej (stan zagrożenia epidemicznego na obszarze RP zniesiono z dniem 1 lipca 2023 r. – zob. § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie odwołania na obszarze RP stanu zagrożenia epidemicznego – Dz. U. poz. 1118), Sąd Okręgowy powinien procedować w składzie jednego sędziego, a orzekając w innym składzie dopuścił do zaistnienia wspomnianego uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., bowiem ma ono miejsce również w wypadku, gdy sąd wyda orzeczenie w nieprzewidzianym przez ustawę, w tym wypadku przez art. 14fa ust. 1 ustawy covidowej, składzie kolegialnym (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 lutego 2023 r., I KK 448/22; z dnia 22 czerwca 2023 r., V KK 129/23).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na posiedzeniu uchylił zaskarżony kasacją wyrok i sprawę K. P. przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w Toruniu, którego obsada będzie zgodna z obowiązującym prawem.

[K.K.]

[ms]